

Garmerwolde meubelcity - het vervolg

Eigenlijk is dit de pagina Kunstlicht, vorige maand verdrongen door meubelmakers en houtbewerkers uit Garmerwolde. Ambachtslieden, geen kunstenaars. Wel levenskunstenaars, want je carrière stop zetten om te gaan doen wat je leuk vindt, is niet iedereen gegeven. Ook deze maand zijn de houtbewerkers uit Garmerwolde aan het woord: de ambachtsman met carrièreswitch, de pure hobbyisten, maar ook twee academisch geschoolde interieurarchitecten. Zij voldoen ruimschoots aan de criteria, zo die er zijn, voor deze pagina Kunstlicht. Zo komt alles toch nog goed. Een verslag van Annemarie Meijer met foto's van Fred Reiffers (Blue Mule).

Lieke Mandema en Wiesje Bruins

hobbyisten onder de meubelaars

Schreven we eerder over houtbewerkers die van hun hobby hun werk hadden gemaakt, hier gaat het over echte hobbyisten. Lieske Mandema en Wiesje Bruins werken op Dorpsweg 67. Ze brengen daar oude stoelen terug in de oorspronkelijke staat of geven ze een totale metamorfose.

Deze dames houden van hun vrijheid en van de andere bezigheden die ze hebben. Reden om de zaak niet al te groot te maken. Twee dagen in de week met de stoelen bezig zijn is net leuk; dat klanten dan iets langer moeten wachten tot hun meubelstuk retour komt: het zij zo... Het blijft een uit de hand gelopen hobby.

Ooit begonnen Mandema en Bruins met het opknappen van stoelen die ze bij Nota Bene of Mamamini kochten. De ervaring die ze daarmee opdeden gaf hen het vertrouwen dat ze dit ook wel voor anderen konden doen. Mond tot mond reclame deed de rest.

Om niet onnodig te hoeven investeren, meten Lieske en Wiesje de stoelen zelf op en adviseren zij de klant de benodigde hoeveelheid stof zelf uit te kiezen en aan te schaffen bij de vakhandel, de stoffenzaak of op de markt. Materiaal dat nodig is voor herstel van het binnenwerk leveren ze zelf. Dat, menig stoeltje op deze manier aan een nieuw leven is begonnen is te zien in het stoelenboek waarin foto's van voor en na de behandeling zijn opgenomen. Het resultaat is dikwijls verbluffend! Dat de twee goed werk leveren valt ook op te maken uit het feit dat ze sinds kort een cursus stofferen verzorgen in de Stadsworkplaats in Groningen. Naast cursussen biedt die werkplaats ook gelegenheid aan hobbyisten om gebruik te maken van hun ruimtes, apparatuur en 'know how'. Voor drie Euro vijftig per dagdeel kan men er onder deskundige begeleiding terecht voor het repareren van motoren, lassen, metaal- en houtbewerking etc.

De opzet van deze werkplaats was ooit een buurtinitiatief, inmiddels is het een stadsproject waar veel animo voor is.

De cursus van Lieske Mandema en Wiesje Bruins telt 10 lessen. Je krijgt dan natuurlijk niet alles onder de knie, maar een eetkamerstoel kun je aan.

Eerlijk hout bij Gerard Klunder

Midden jaren negentig van de vorige eeuw kon je nog wel eens een carrièreswitch maken door een "leuke regeling" te treffen met je werkgever. Gerard Klunder deed dat ook toen hij besloot van zijn hobby z'n werk te maken. Zo veranderde hij van ontwerper van automatiseringssystemen bij het Rijk in ontwerper van ambachtelijke meubelen in eigen werkplaats.

Dat ambachtelijk is de charme van dit vak. Klunder wordt enthousiast van mooie, ouderwetse houtconstructies die hij tegenkomt tijdens de reparatie van antieke meubelen. Hij past deze oude technieken zoveel mogelijk toe in zijn eigen meubelen. Voorbeeld hiervan is de eiken keukentafel, waaraan het gesprek plaatsvindt. Om het houten blad alle ruimte te geven bij het "werken" is er aan de onderkant een systeem van sleuven en blokjes gebruikt, waardoor het blad bij veranderende luchtvochtigheid ongemerkt kan uitzetten of krimpen. Het tafelblad gaat niet bollen. Een andere opvallende constructie zijn de plankendragers in een eiken wandkast: geen lelijke gaatjes en pennetjes om de last te dragen, maar mooie, massieve, verticale balkjes in de hoeken met uitgefreesd draagvlak.

Bij zo'n ambachtelijke benadering hoort 'eerlijk hout', eerlijk in de zin van massief. Maar in deze tijd van ontbossing staat eerlijk hout ook voor milieuvriendelijk. Klunder hecht aan beide benaderingen veel waarde, hoewel hij aangeeft dat eerlijk, milieuvriendelijk hout zelfs in de vakbladen nog vaak ter discussie staat. Waar mogelijk gebruikt hij alleen vriendelijk hout; dat heeft niet altijd een keurmerk, maar hij weet zeker dat de gekapte bomen zijn vervangen door jonge aanplant. Z'n intuïtie is inmiddels een betrouwbare raadgever bij aankoop van buitenlands hout, maar Klunder gebruikt ook hout uit de buurt.

In Garsthuizen had hij een balkengat - een ligplaats in het water om gekapt hout te 'wateren'.

Gewaterd hout is mooi van kleur en minder vatbaar voor houtworm. Hout is nooit uitgewerkt, ook niet als het een paar jaar in een balkengat heeft gelegen. Het blijft altijd werken onder invloed van temperatuur en luchtvochtigheid. In Garsthuizen lagen gevelde iepen uit de provincie. De iepenziekte van een paar jaar geleden heeft veel mooi hout

opgeleverd dat nu verwerkt wordt.

Ook bij houtzaagmolen De Fram in Woltersum lag hout van Gerard Klunder in het balkengat. Bij juiste wind en voldoende tijd werd dat gezaagd. Hoe ambachtelijk ook, zelfs een beetje romantisch; het hout kopen, te water laten, eruit halen, zagen, een paar jaar laten liggen en dan pas verwerken was logistiek gezien niet de beste oplossing: tijdrovend en arbeidsintensief. Zo gebeurt het dat Gerard Klunder zijn hout tegenwoordig bij de houthandel koopt. Met kennis van zaken en hart voor de boom. Binnenkort verhuist de werkplaats naar Dorpsweg 37, het pand van Hans Kauw. Brandsma en Thouars hebben daar ook hun ontwerpstudio en woonhuis. Kauw heeft er zelf een verkooppunt voor houtbewerkingapparatuur voor professionals. Gerard Klunder krijgt onder dat dak een grotere werkplaats en zal eens in de week de winkel van Kauw bemannen. Tot zolang zitten werkplaats en showroom nog in het oude schoolmeestershuis tegenover de kerk.

In de werkplaats is het aangenaam warm en het

geurt er naar vers hout. Grenen en eikenhout ruiken het lekkerst. Het is een sfeervolle werkplaats. Op een schap liggen tientallen schaven, een verzameling die Klunder in de loop der jaren verwierf. De rijlijmklemmen, van piep tot mega, is niet minder indrukwekkend en allemaal in gebruik. Voor tafels en kasten of voor gerepareerde antiekiteiten. Niet voor nieuwe houten stoelen, want

die maakt Klunder niet. Het buigen van spanten voor rugleuningen is zo'n arbeidsintensief en daarvoor kostbaar proces, dat dat eigenlijk alleen maar in serie vervaardigd kan worden. Dan verval je in fabrieksmatig produceren en dat is nou net wat Gerard Klunder niet ambieert. Het ambacht, daar gaat het om. Met liefde voor het hout een mooi meubel leveren, dat geeft voldoening.

Jack Brandsma en Françoise Thouars interieurarchitecten

Brandsma en Thouars studeerden beiden af op interieurarchitectuur aan Academie Minerva ('95 en '97). Sinds augustus 2001 wonen en werken ze aan Dorpsweg 37 in Garmerwolde, het pand van Hans Kauw. Ze waren al klant van Kauw toen hij ze op een goed moment aanbood de woon- en werkruimte te huren. De beslissing was gauw genomen. Wonen op het land met de stad in zicht is wat je noemt een buitenkans.

Jack en Françoise hebben ieder hun eigen ontwerpbedrijf, maar maken wel 'gebruik van elkaar'. Ze deden tijdens en na hun studie veel ervaring op bij gevestigde ontwerpers die ook zelf de productie op zich nemen. Jack werkte onder andere een tijd lang bij Piet Hein Eek, de man die sloophout tot design weet te transformeren. Daarnaast studeerde hij ook nog twee jaar industriële vormgeving aan het Royal Art College in Londen.

Thouars en Brandsma zijn hoogopgeleid in het scheppen van sfeer en het creëren van ruimte. Foto's en video's tonen ontwerpen en projecten die je tegenkomt in de betere bladen voor modern wonen. Françoise ontwerpt losse meubelen, zoals kasten, stoelen en tafels, voor particulieren en produceert die vaak ook zelf. Soms ook besteedt ze de productie uit wegens gebrek aan tijd of ruimte. Het vergt extra aandacht als de productie van een ontwerp uit handen wordt gegeven: alles moet kloppen. Tijdens het productieproces is het vaak niet meer mogelijk en in ieder geval te kostbaar om aanpassingen te doen als onvolkomenheden zich aandienen. In die zin is uitbesteden een goede zaak: het houdt je scherp en draagt bij tot een 100% vakkundig ontwerp.

Recent werk van Thouars is de vormgeving van de ruimte bij het haaienbassin in het Noorder Dierpark. De spelletjeswand daar komt uit haar brein en de meubelen die er staan komen van haar tekentafel.

Dat je van een oude eik een heel bijzondere tafel kunt maken, bewees ze met de tafel die ze voor haar moeder ontwierp. Het eigentijdse interieur kreeg een tafel die in alles recht doet een de oude geliefde boom uit eigen tuin, maar het interieur nergens ontkracht.

Jack Brandsma doet graag grotere projecten en tekent dan liefst voor het totaal: de sfeer, de meubelen, de verlichting, de stoffering en als het moet ook het servies. De bibliotheek van Minerva is een project waarin hij zich goed kan uitleven. Het gebouw van architect Piet Blom had binnenshuis hier en daar een facelift nodig om aan de wensen van deze tijd te voldoen. Oud-studenten werden uitgenodigd een ontwerp te maken. Jack Brandsma, inmiddels ook docent vormgeving aan de opleiding, kreeg opdracht de bibliotheek onder handen te nemen. Eerder tekenden Brandsma en Thouars voor een ontwerp in de hal van Ruimtelijke Ordening aan het Zuiderdiep. Françoise vindt het jammer dat een mooi ontwerp, eenmaal in gebruik, wordt beplakt met affiches en mededelingen. Het is sowieso jammer als na verloop van tijd een met

zorg ontworpen ruimte verandert. Op een dergelijk project rust auteursrecht en mag dus eigenlijk niet zonder medeweten van de ontwerper veranderd worden. Brandsma zou daar geen grote problemen mee hebben, als het maar niet na twee jaar al gebeurt. En natuurlijk zou hij wel graag gekend worden in de verandering. Dat geldt ook voor het project dat hij nu onder handen heeft. Hij kreeg dat toegewezen door de Amsterdamse Stichting Kunst in Openbare Ruimten (SKOR). Het behelst een mobiele werkplek voor studenten in een gebouw van architect Gerrit Rietveld in Doetinchem. Hij bedacht een dubbele rij organisch gevormde stoelen die in een rails aan het plafond hangen. De eivormige zetels bieden solitair veel privacy, maar tegenover elkaar geschoven een uitnodigende gelegenheid tot communicatie. Dergelijke ontwerpen ontstaan in Garmerwolde, de tweedimensionale afdeling van het bedrijf. De driedimensionale afdeling is de werkplaats, het laboratorium, in de stad. Hier worden maquettes gebouwd en prototypen uitgetoet.

Nog een blik op het beeldmateriaal toont strakke kasten van Françoise, ruimtewinners op hoog niveau. Soms simpel en sober, maar ook decoratief zoals de wandkast die door subtiel afwerking van de onderkant van de deuren suggereert dat het gaat om een venster met gesloten gordijnen. Het afstudeerproject van Jack Brandsma is ter presentatie vastgelegd op video. Het bestaat uit drie kisten: een slaapkist, een keukenkist en een kastkist. De intimiteit van de kisten belooft behaaglijk wonen in een grote kale ruimte. De mobiliteit ervan maakt veelvuldig verkassen tot een peulenschil.

Wie een dergelijk ontwerp maakt wil in beweging zijn. Dat geldt zeker voor Jack Brandsma en Françoise Thouars. Ze zijn vast van plan hun naam te vestigen in de wereld van de toegepaste kunst en architectuur. Niet altijd zichtbaar, maar komende zomer wel. Want Brandsma kreeg de opdracht het kunstproject voor Noorderzon te verzorgen. Hoe dat er precies uit gaat zien is niet bekend, maar in augustus voor iedereen te bewonderen in het Noorderplantsoen in de stad.

